

că statul, gelos de această cucerire românească, ar dori să dăruiască cu o școală de stat pe bravii Măgureni pentru a-i câștiga pe sama ideii de stat.

Toți sânt de credința ortodoxă, la care țin foarte mult căutând a da expresie și prin semne și forme esterne acesteia. Ridică cruci de peatră, donează flamuri și și alte podoabe bisericii.

Până la anul memorabil 1848 nu obvine nimic înșămnat în viața noului așăzământ românesc. În acest an, abstragând dela valorile revoluțiunii și nevoile împreunate cu aceasta, a dat și unirea în comună. Mișcarea de unire cu Roma a unor familii din Bocșa datează dela 1836, când apostatul preot din Logoj Ștefan Bercean, în calitate de protopop unit, sprijinit în acțiunea sa de puterea comitatului, cu mijloace cari din punct de vedere etic lasă de dorit, a înjghebat în târgul Bocșei comunitate unită cu afirmative 300 membri. În jurul unirii s'au dat lupte mari și vehemente între Români rămași în dreapta credință și între uniții sprijiniți de comitat. Luptele acestea au fost cu atât mai aprige, cu cât neofitii de eri amenințau să ia în stăpânire biserica. Grație însă luptei cu adevărat desinteresate, purtată de credincioșii nostri sub conducerea frunțășelor familii din loc: Panaioth și Fracica, biserica a rămas în posesiunea dreptcredincioșilor. Decisul guvernului în această cauză s'a publicat în ziua de Rusalii din anul 1849, ziua hramului. De bucurie creștinii dreptcredincioși s'au prins în horă mare și puternică purtând hora până în piață, în fața caselor Panaioth și Fracica, în semn de recunoștință și cinste pentru lupta mare purtată de aceste familii pentru dreapta credință a răsăritului. De atunci și până în ziua de azi în ziua hramului hora să poartă tot până la casa Panaioth, azi proprietatea Domnului Mihail Panaioth, proprietar mare și director de bancă.

La anul 1855 erarul vinde domeniile din sudul Ungariei „Societății privilegiate a căilor ferate Austro-Ungare“, societate în majoritate compusă — la început — din capitaliști francezi și germani.

Cu înstăpânirea societății peste aceste locuri sa începe o nouă eră. Rând pe rând topitorile din Bocșa — vechiul Șmelț — ca necorăspunzătoare să cassează, hutele din vecini asemenea și să instalează marile instalații dela Recița. Societatea în calitate de patron ia asupra sa grija școlii și a bisericii. La școala românească a societății a servit aproape patruzeci de ani, în calitate de învățător, Dl *Ioan Marcu*, actualul primar comunal și asesor conzistorial, vestit dascăl românesc pe vremuri peste întreaga întindere bănațană.

La anul 1892 Bocșa devine sediul unui protopresbiterat ortodox-român atașându-să acestuia 30 comune cu 38 parohii și 39 școli confesionale și cu circa 38.000 suflete. Cel dintâi paroh-protopop al Bocșei a fost fericitul *Maxim Popoviciu*, carele a ținut scaunul protopopesesc dela 1892 până la moarte, care l'a fulgerat în Februarie 1908.

Populația Bocșei.

Bocșa-montană este locuită în majoritate de Români. Am amintit mai sus, că acești Români sânt veniți din părțile Doljului și Mehedinților din România. De aceea s'au și numit și să numesc până azi „țereni“, adevă veniți din „Țară“, din Țara-românească. Acești oameni s'au văzut nevoiți a-și părăsi vetrele străbune pe urma multelor mizerii și neajunsuri, cari s'au descărcat asupra lor de după vecinicile războaie cu Turcii. Istoria ne spune, că pe timpul lui Vodă Constantin Mavrocordat, scurt înainte de pornirea „țerenilor“, în Țara românească era foamete atât de crâncenă, încât oamenii mâncau „coajă de copaci“. Pe urma foametei a dat ciuma cu înflorătoarele ei neajunsuri. Iar pe deasupra veniau și birurile grele către domnie. Ajunse birul la 65 lei de capul de familie. Emigrarea „țerenilor“ începe cam prin anul 1756, când trec cam 4000 familii cu aproape 12—13.000 membri de familie, așăzându-se pe pământele erarului și ocupându-se cu băieșitul, chirieșitul și arderea cărbunilor de lemn. Prin muncă și cruțare au devenit răpede independenți și gospodari cu prindere. Dela fire deschiși la minte au dat un număr impunător de meșteșugari, îndeosebi în zidărit și lemnărit. Vremea nouă însă cu câștigurile mari și cu luxul importat i-a dedat la viață ușoară și bunăstarea de demult azi e pe ducă.

Urme din trecutul îndepărtat nu au rămas. În cântecul general la Bufeni: »*Sus la casa Badiului...*« pare a să pomeni viața de haiducie legată de numele vestitului haiduc din Ciclova Jumanca.

Vechiul port adus din țară la țărani din Bocșa nu să mai păstrează și a fost schimbat cu cel nemțesc, mai acomodat pentru lucrul din uzine.

O particularitate a acestor „bufeni“ e că nu s'au legat cu ceilalți Români de aci, cu „frățuții“. În matricula cununaților din Bocșa-montană din 115 căsătorii întâmplare în cursul anilor 1803-1863 numai două căsătorii le-am găsit mixte și și acolo în ambele cazuri mireasa a fost „frățuță“. Azi particularitatea aceasta amenință să dispară și e de dorit să dispară, căci urmările triste ale prea marelui amestec de sânge să văd. Copiii sânt palizi și slabi, flăcăii fără vlagă, iar tuberculoza este în floare. Dintre pro-

ductele sufletesti ale „bufenilor“ am dat numai de două poczii, cari poate mai de demult treceau drept cântece populare, și cari par a fi pretutindenea cunoscute la „bufeni“. Textul l'am luat din „Potpuri“ Dlui George Jianu, învăț. penz. din Oravița, care este un serios scrulător al trecutului bufenesc.

Unul pare a aminti duiosa silă, care a pornit la drum pe țaranii români și zice:

Au Jiule apă dulce
Tot credeam, că nu ne-om duce,
Au Jiule apă rece,
Tot credeam, că nu te-om trece.

(Jianu: Potpuri)

Celalalt e cântecul lui Jumanca, vestitul haiduc:

„Frunză verde sălcioară,
Trage Jumanca să moară
În temniță 'n Timișoară,
Cu mâna pe pușchioară,
Cu fere reci la picioare.
Păru-i bate gleznele
Mustățile brațele,
Iar subțioara-i stângă
Puiatu-i-a o năpârcă:
De se'ntinde, mi-l cuprinde,
Se zgârcește... mi-l topește.
De păzit cine'l păzea
Sörti-să și măică-să...

(Urmază)

(Op. cit.)

Conferințe învățătoaresti

s'au ținut în Arhidieceză, pertractându-să studiul Limba maghiară în școlile noastre confesionale.

Prof. **Nicolae Bogdan**

Incredințat fiind din partea Ven. Conzistoriu arhidiecezan cu conducerea conferinței învățătorilor din cercul I, protopopiatele Brașov, Bran și Treiscaune, mi-am luat voie a vă convoca pe aceste două zile la Brașov, pentruca împreună să ne ocupăm cu una din cele mai grele probleme, ce ocupă de prezent organele noastre de învățământ, și anume: Cu instrucțiunea limbii maghiare în școlile populare.

Domnilor învățători!

Pedagogia a stabilit încă din timpuri vechi, că instrucția în școlile elementare are să se facă în limba maternă a elevului. Dar nu numai atât. Cei mai de seamă pedagogi începând cu Ratichius și Comenius, până în zilele noastre, nu admit până la o anumită vârstă nici învățarea unei a doua limbi, pe motivul că „învățând mai multe limbi deodată să naște în capul micului copil o confuzie de idei și noțiuni, pe cari creierul lui crud nu e în stare a le asimila.

1. Cuvânt de deschidere, ținut la conferința învățătorilor gr. ort. români din cercul I (Brașov-Bran-Treiscaune).

Prin urmare toate materiile au să fie învățate mai întâi în limba maternă, și numai după ce o cunoști a-aceasta bine poți trece și la învățarea altor limbi; căci: „E o imposibilitate a învăța o limbă străină mai înainte de a-ți cunoaște bine limba maternă“, zicea Ratichius încă pela începutul secolului al 17-lea; iar Comenius se exprimă astfel: „Învățător și elev trebuie să vorbească în aceeași limbă și orice explicație și clarificare trebuie făcută în limba maternă a copilului“.

„Emile“ al lui Rousseau până la 15 ani n'avea voie să cunoască altă limbă afară de cea maternă.

E adevărat, mai ales în timpurile mai noi, să faci aici-colo încercări în paguba limbii materne și în interesul unei limbi străine, dar știința pedagogiei detestează în mod categoric aceste încercări, ca fiind în contradicție cu legile firei și în detrimentul educațiunii generale și al culturii popoarelor respective.

Marele pedagog Pestalozzi pretinde dela educație să țină seamă de firea poporului, de împrejurările vieții lui sufletesti și să scoată la iveală comorile ascunse ale unui popor. „Gib dem Volke“ — zice P. „was in ihm selber liegt, belebt in ihm was er selber hat, rege die Menschlichkeit, die in ihm selber liegt, an“.

Dar nici nu e delipsă să alergăm după argumente în contra învățării multor limbi, în frageda copilărie, la vastul teren al pedagogiei culte, unde le aflăm la fiecare pas, — ne-o spune aceasta foarte clocvent însuș contele Apponyi, urzitorul legii dela 1907. „Cu toții am înălțat în viață oameni, cari vorbiau mai multe limbi — zicea el în vorbirea ținută în camera ungară la 28 Ian. 1889 — dar la urmă puteam vedea, că nu știu nici o limbă cum să cade. La astfel de oameni — după-cum ne-am putut convinge — lipsa de corectitate în exprimare influențează și ideile ineseși. Un spirit în care stăpânește o confuzie de limbi, nu e în stare să producă nici idei clare și nici să arate o gândire statornică și logică“.

„De aceea ni să pare, că impunerea unei limbi străine până la măsura, ca cineva să poată cugeta în aceasta și să se poată ocupa științific cu ea, trebuie să ducă neapărat la una din două: sau la zdrobirea puterii intelectuale și la zăpăcirea funcțiunilor unitare ale vieții spirituale, sau la nimicirea limbii materne și la ridicarea limbii străine la rolul de stăpân“.

Ex. Sa dl ministru de culte și instrucțiune publică, Dr B. Iankovics, care de prezent se ocupă cu reforma învățământului secundar, în rescriptul ce l-a adresat conziliului regnicolar de instrucțiune în vederea acestei reforme, vorbind despre propunerea limbii latine în clasele inferioare, se pronunță astfel: „Nem tartom helyesnek, hogy már a kilenc-tíz éves gyermek egy szellemében és szerkezetében anyanyelvétől annyira elütő nyelvnek mint a latin nyelvnek tanulására kényszerítettessék“.

Ce e drept, când Ex. Sa o zice aceasta, are în vedere pe copilul maghiar față de o limbă moartă; dar dacă luăm în considerare împrejurările de viață ale poporului nostru și în special ale celui din creerii munților, unde n'aude altă limbă decât cea românească, cu aceeași logică putem susținea și noi același lucru față de limba maghiară, în școlile elementare la copii de 5—6 ani.

Dealtfel, în școlile noastre populare până la anul 1879 nici nu să propunea altă limbă, afară de cea română. Bărbați de stat luminați, conduși de adevărate considerațiuni pedagogice și având în vedere interesele bine pricepute ale cetățenilor, prin art. de lege XXXVIII din anul 1868, au asigurat exclusiv dreptul limbii materne în toate școlile populare. Dar în urma tenden-

tei din ce în mai pronunțate din partea statului de a-și estinde influința asupra școalelor confesionale și în urmărirea năzuinței de a câștiga tot mai mult teren l. maghiare, prin art. de lege XVIII din anul 1879 să impune ca obiect de învățământ obligat și l. maghiară; în început în școlile nedivizate cu două ore la săptămână; mai târziu din ce în ce tot mai mult. Rezultatele, la cari s'au ajuns însă n'au fost mulțămitoare nici în privința educației generale, nici a învățării l. maghiare. Tinerimea noastră școlară eșia tot mai nepregătită din școalele populare, în schimb n'ajungea să se poată procopsi nici cu cunoștințele din l. maghiară. Școala populară întemeiată de marii înaintași începe să decadă.

În loc ca factorii competenți să tragă consecințele pedagogice din acest rezultat al instrucției populare, ei persistă și pe mai departe pelângă forțarea l. maghiare și în anul 1907 ne pomenim cu articolul de lege XXVII, art. de lege, care stabilește numărul orelor de l. maghiară, în școlile nedivizate la 13 pe săptămână, impunând ca scop, ca elevii după patru 4 ani de școală să ajungă a-și putea exprima cugetele în l. maghiară la înțeles, în scris și cu graiu viu. Această lege e creațiunea contelui Apponyi, care cum v'am amintit și la alt loc, odinioară zicea în cameră că: „Impunerea unei limbi străine până la măsura, ca cineva să se poată cugeta în aceasta și ca să se poată ocupa științific cu ea, trebuie să ducă neapărat la una din două: sau la zdrobirea puterii intelectuale și la zăpăcirea funcțiunilor unitare ale vieții spirituale, sau la nimicirea l. materne și la ridicarea limbei străine la rolul de stăpân”.

On. Conferință!

Au trecut deja 6 ani de școală de când a intrat în vigoare această lege. În acest răstimp ați avut prilej să faceți bogate experiențe cu instrucțiunea l. maghiare sub dispozițiile amintitei legi, experiențe, pe cari arătându-le și desvălindu-le aici în conferință vor fi de mare preț atât pentru noi, cât și pentru autoritățile superioare confesionale și de stat. Din parte-mi mă simt dator a vă comunica și experiențele mele și ale colegilor mei, făcute în decursul anilor, în școlile noastre secundare.

Ca profesor de l. română și maghiară în cl. I adeseori am avut prilej a mă convinge, că pregătirea cu care vin elevii noștri din școalele elementare lasă mult de dorit. Cunoștințele lor sânt din an în an tot mai puține, noțiunile tot mai confuze și capacitatea de a judeca tot mai mică, așa încât nu numai că nu-și pot exprima cugetele liber și la înțeles în l. maghiară, dar aceasta n'o pot face nici în limba maternă. Procentul nesuficienților în cl. I g. și r. în sem. I. totdeauna trece peste limita legală și abia pela finea anului, sau în clasele următoare, după muncă istovitoare, să poate observa oarecare îmbunătățire. Conferințele noastre pedagogice căutând a-și da seama de acest rezultat neîndestulitor au fost nevoite să constate, că motivele acestui mare procent de nesuficienți e a să căuta în lipsa de pregătire a elevilor veniți din școlile populare, și că această lipsă de pregătire provine din pretenziunile ce să fac în favorul l. maghiare și în detrimentul l. materne și a celorlalte materii de învățământ. Aceasta ne-o dovedește cu prisosință experiențele, ce le facem cu elevii veniți din România. Pregătirea acestora e superioară ca la ai noștri, cunoștințele lor sânt mai ordonate și facultatea de a judeca mai dezvoltată. La l. maghiară chiar, nu numai că într'un an doi îi ajung pe ai noștri, dar de mulțori îi și întrec. În privința aceasta putem produce exemple foarte caracteristice. Iată un caz:

Trei elevi din România, după ce au făcut la noi trei clase reale, au trecut pe cl. IV. la realele de stat.

Pela mijlocul anului mă întâlnesc cu ei și-i întreb cum le merge la școala ungurească? — Bine d-le profesor, fu răspunsul lor! — Dar cu l. maghiară și mai bine! De câteori colegii noștri nu pot răspunde la câte o întrebare pusă, d-l profesor tot la noi se adresează și noi putem răspunde”.

Acești elevi O. C. după trei ani de studiu la noi așa progrese au făcut la l. maghiară, încât trecând la realele de stat au ajuns să fie între elevii cei mai buni ai clasei. Și-i și natural. Veniți la noi dintr'o școală, unde toate materiile li s'au predat în l. maternă, fără a fi siliți a învăța și o a doua limbă și având cunoștințele bine ordonate și bine asimilate, greutatea, ce au avut a le întâmpina cu învățarea limbei maghiare, le-au putut învinge cu mult mai ușor.

De altă parte avem nenumărate cazuri, cari ne prezintă o icoană foarte tristă despre pregătirea, ce o aduc elevii din școalele noastre populare. Vom aminti unul mai proaspăt și tot la limba maghiară.

E următorul:

Compoziția, ce am făcut-o cu elevii din cl. I. reală în luna Sept. a anului acestuia, a fost „dictando” din bucata de cetire „A ház”, din Manualul meu de limba maghiară. Prelucrasem bucata mai înainte: am citit-o, am examinat cuvintele, am tradus-o și pe baza ei am încercat câteva deprinderi de conversație. Cuvintele și traducerea mergeau greoiu de tot, deprinderea de conversație însă cevaș mai ușor. Pentru compoziție le-am dictat în 40 de minute 8 rânduri din carte (Vă puteți închipui ce rar le-am dictat), și ce credeți, care a fost rezultatul? Din 30 de compoziții, iar de vom scoate din ele 7. pe ale aceluia, cari au fost la școli ungurești, din 23, au fost 10 nesuficienți. Lucrul acesta m'a surprins, mai ales, că după răspunsurile ce mi le dăduseră elevii la deprinderea în conversație, acest rezultat mi să părea în contradicție. Am căutat deci să mă conving și-n ora următoare am făcut probă. La întrebările de șablon: Mi a ház? Kik laknak a házban? Miből építik a házat? și încă câteva de felul acestora, întrebări cari steteau și în Manual, după bucata de cetire, am căpătat răspunsuri; îndată ce am schimbat însă modul de întrebare și am eșit din șablon, băieții s'au poticnit. I-am scos apoi la tablă să-mi scrie unele răspunsuri, unii îmi scriau lucruri aproape imposibile. Atunci m'am clarificat. Răspunsurile din conversație erau mehanice: multe din întrebările puse elevii le cunoșteau încă din clasele elementare, nu le erau străine, și cât i-a ajutat memoria au răspuns, dar de asimilat, n'au asimilat. Și nici nu puteau! Învățătorul n'a avut timpul necesar a se adânci cu elevii la prelucrarea materialului, iar pentru aceasta să cere timp; gândul lui era pururea la legea lui Apponyi și la figura gravă a inspectorului regesc, trebuia deci să grăbească, ca să poată arăta rezultate.

Iată, d-lor învățători, printru ce am zis la începutul cuvântului meu de deschidere; că tema cu care avem să ne ocupăm de astădată, e una din cele mai grele probleme a învățământului nostru primar. Pe deoparte e legea care ne strânge, pe de altă răspunderea ce o avem ca învățători și educatori ai generațiilor unui neam de țărani.

În fața acestei situațiuni sântem chemați, ca pedagogi, să ne dăm părerea și să ne spunem cuvântul în aceasta materie.

Ne veți arăta deci, aici în conferință, ce ați lucrat, cum ați lucrat; ați putut exhausta materialul prescris de planul de învățământ pentru l. maghiară și cu ce rezultat? Ne veți dovedi intrucât să poate executa legea din chestiune, fără ca în urma acesteia să sufere învăță-

mântul general și educațiunea; vă veți declara întrucât există între d-voastră de aceia, cari să fi realizați, măsura cerută de lege, ca „copiii după 4 ani de școală, să-și știe exprima cugetele la înțeles, cu graiu viu și în scris, în l. maghiară”. Din acestea apoi ne vom trage concluziunile, și dacă să vă găsi între D-voastră vreunul căruia să-i fie succes acest lucru, aceasta va însemna că ceace cere legea e realizabil. Dacă veți dovedi însă, că nici după silință de 6 ani nu i-a succes nici unuia să fi ajuns acest scop, aceasta va fi dovadă, că legea pretinde ceva imposibil și truda și zbuciumul de 6 ani al învățătorilor și elevilor poate fi socotit ca o pierdere de timp și energie.

În acest caz sântem datori a aduce lucrul la cunoștința autorităților noastre superioare, rugându-le să ia măsuri de îndreptare cât mai grabnic; altfel vom putea zice și noi asemenea învățătorului din Alsacia și Lorena: „Wir arbeiten für den Wind und für die Ehre des Reiches”.

Premiând aceasta, declar conferența deschisă.

(Urmează)

Știri

Douăzecișicinci ani să plinesc în 15 Iunie a. c. dela moartea marelui nostru poet *Mih. Eminescu*. Din acest prilej în Iași s'a luat inițiativa a convoca o consfătuire a membrilor „Junimii” și ai revistei „Convorbiri literare” pentru a stabili programa de comemorare a poetului.

Statute aprobate. Ministrul de interne a aprobat statutele „Uniunii femeilor române din Ungaria” înființată la Congresul femeilor române ținut anul trecut în Brașov.

Religiunea în orient. În Japonia sânt idei religioase ce să apropie tot mai mult de credința creștină. China, în timpul din urmă, vrea să reînsuflească vechea religie chineză, adică caută să întărească învățăturile lui Confuciu (551—479 a. Cr.). Nu de mult s'a sărbătorit ziua nașterii acestui mare filozof și atunci s'a constatat că Chinezii țin mult la memoria lui. De aceea conducătorii marelui Republici, conștii de trebuința religiei, se nuzuse să întărească vechiul cult într-o formă mai modernă.

Rectificare. În Nr. 7 și 8 s'a publicat concurs la post învățătoresc în **Sasca-montană**. De observat e, că postul e pentru **învățătoare** — nu învățător — ce să rectifică.

Mulțămintă publică. Pentru ședința festivă, ținută în 30 Ian. a. c. în memoria fericitului episcop Ioan Popasu, am primit ulterior ca suprasolvire dela părintele *George Tăluca* din lablanița 3 cor., pentru cari ne exprimăm mulțămintele noastre. *Comitetul*.

Nou metod aritmetic a inventat inginerul *Dr. E. Ferrol*, cu ajutorul căruia e cu puțință a calcula ușor chiar cu cele mai mari cifre. Asupra procedurii inventatorului a ținut o prelegere în Berlin.

Jertfa științii. Un învățat din Australia, *Dr. Fox*, descoperise un antitoxin, medicament împotriva mușcăturii de șerpi. Mergând în Calcuta a lăsat să-l muște cinci șerpi veninoși în mână. Uitând să pună antitoxin într-o rană, nu peste multă vreme doctorul a murit între chinuri grozave.

Noi timbre să vor pune în circulație începând cu 1 Aprilie a. c., așa că timbrele din 1903 mai au valoare până în 30 Septembrie a. c.

Spre știre. Predica publicată în Nr. 7 a. c. al F. D. e alcătuită de preotul *Ioan Popovicu* din Iaz.

Primirea elevilor în institutul surdo-muților din Timișoara. Inspecțiunea institutului surdo-muților din Timișoara la finea lunii Iunie a. c. va lua clevi pe anul școlar viitor.

Pentru primire în institut pot petiționa numai acei părinți, ai căror prunci sânt în etate de 7—10 ani și lăcuiesc în comitatul Timișului, Caraș-Severinului sau în Torontal.

În clasele superioare să primesc și elevi, cari nu sânt muți din naștere, și așa numai târziu au asurzit.

Primirea în școala surdo-muților să cere dela inspecțiunea institutului, iar petițiunea să trimită la direcțiunea institutului cu următoarele documente:

- Estras de naștere (carte de botez);
- atestat dela medic, în care să dovedește cauza asurzimei;
- testimoniu de oltoire;
- testimoniu dela comună, în care să arată starea materială a părinților; în caz că acest testimoniu e de paupertate, petițiunea e scutită de timbru;

e) acci părinți, a căror stare materială le permite a plăti pentru susținerea pruncului în școală, sânt datori a alătura la petițiune o adeverință (jurisdicță), în care se deobligă, că vor plăti regulat ratele prescise.

Tipăriturile delipsă pentru actele de sub b) și d) să capătă gratis la direcțiunea școlii.

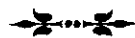
De elevii fără avere va îngriji institutul.

Didactrul pe an e 40 coroane. Părinții fără nici o avere vor fi scutiți și de aceasta sumă mică.

Pentru proviziune la fiecare lună e de plătit rata, didactrul să poate solvi în două rate.

De haine au să îngrijescă părinții.

Petițiunea să să trimită direcțiunii institutului surdo-muților în Timișoara cât mai curând, dar mai târziu până în 15 Iunie a. c.

Bibliografie

Biserica otr. română Nr. 10 conține; *Dr. Drag. Demetrescu*, Măna sântului ierarh Nicolae. M. P., Trei catiheți mari ai bisericii vechi. *B. Mangăru*, Cremațiunea. B., Adevăr și dreptate. *B. Mangăru*, Bulgaria din punct de vedere istorico-religios. Oficiale. *Arh. Vart. S. Baca-oanu*, Carte pastorală către populația din noul teritoriu dobrogean. Econ. *C. Nazarie*, Congresul profesorilor de științe religioase. Oficiale. *T. G. B.*, Din corespondința episcopului de Buzău, *Dionisie Romano*. *Dr. I. Lupaș*, Acte privitoare la alegerea și instalarea episcopului ardelen Vas. *Moga. G.*, Literatură religioasă. Econ. *M. Pâslaru*, Chestiunea jurământului. *G. O. propagandă primejdioasă*. Econ. *Const. Nazarie*, Cătră frații preoți. Oficiale. *P. S. Episcop Nifon*, Tablou de numele și pronumele dlor prof. ai facult. de teologie. *Pr. Paraschiv Drăghici*, Predică. Donațiuni.

Cuvântul Adevărului Nr. 3 are următorul cuprins: În preajma sântului post, *P. Leon I. Manu*. Predică pe Duminica lăsatului de brânză. Predică pe Du-

mineca primă a sfântului post, Septimiu Popa. Predică pe Duminica a doua a sfântului post. Predică pe Duminica a treia a sfântului post. Predică pe Duminica a patra a sfântului post. Predică la înmormântare. Rubrica pastorală. Despre posturi (Im). Timpul celebrării s. liturgii (Im). Mărturisirea de Paști (Im). „Pentru comuna aceasta”, Dr Ioan Bălan. Cronică. Răsăritul spre catolicism (vp). Sărbările crucii (vp). Preotesele noastre (nb). Socotirea anilor de serviciu la preoți (nb). Slujbă moldovenească în Basarabia. Poșta redacției

Luceafărul Nr. 4, are următorul cuprins bogat și variat: * * * Tratatul de pace. M. Beza, Cântec (poezie). O. C. T., Sculptorul C. Medrea. Doina Petrean, Cântec (poezie). Zaharia Bărsan, Sonet (poezie). M. Nicoară, Povestea păcii. Manea Basarabă, Baladă (poezie). Al. Bogdan, Monumentul lui Vlaicu. D. N. Ciotori, Ultima scrisoare. I. N. Părvulescu, Clipe de lumină (poezie), Radu S. Dragnea, Poetul St. O. Iosif. Ioan Sân-Giorgiu, Căntece (poezie). Dări de seamă: Dr Silviu Dragomir, Documentele lui Stefan cel Mare. *Cronici*: Victor Stanciu: Un Gerilă modern. B: Teatru. T: Pictorul Gheorghe A. Matei. Însemnări: Ernst Häckel. Cursurile „Asociațiunii”. Comisiunea istorică a României. Eminescu în nemțește. Politica culturală. Anuar de Geografie și Antropogeografie. Buletinul societății numismatice române. „Proza”. Pentru „Noua Revistă Română”. Bibliografie. *Ilustrațiuni*: Sculptorul C. Medrea. C. Medrea: Bustul lui P. Popovici; Dr A. Dobrescu (studiu): Pocăința (compoziție); Schița monumentului lui Vlaicu; Copilul Șușu B.; Torso de fată; Părintele Mureșianu și ceilalți întemnițați din Mofținul-mic.

Cosinzeana Nr. 9 are: Sub teiul lui Eminescu. Lupta dela Marengo. Ghinioane. Din glumele gazetarilor parizieni. Istoricul sugarei. Rânduri mărunte. Scrisori dela redacție. Cântec nou. Greșala. În noaptea asta infricoșată. Tandemul. Întors. Crima lui Sylvestre Bonnard.

Limba maghiară în școalele noastre populare, de Dr I. Mateiu. Retipărire din Telegr. Român. Sibiu, 1914. Tiparul Tipografiei Arhidiecezane.

Biblioteca pentru toți, Nr. 890. Despre conjurația lui Catilina, de C. Sallustius. Caius Crispus Sallustius, plebeu din Amiterna, a ocupat demnități înalte în statul roman și a ajuns unul din cei mai mari scriitori ai Romanilor. Numele său — între alte opere — este legat și de lucrarea a cărei traducere în românește formează numărul 890 din *Biblioteca pentru toți*, — Despre conjurația lui Catilina. E una din lucrările cele mai de seamă ale lui Sallustius această lucrare, în care vedem descrierea amănunțită a unei răzvrățiri, care să plămădește la Roma, izbucnește și e înăbușită, — răzvrățire al cărei erou e vestitul Catilina.

Lucrarea e de mare însemnatate și ca fond și ca formă — și din punct de vedere istoric și literar. Amănuntele și datele cu desăvârșire precise pot forma un prețios material informativ. Sătul, grav și puternic, ales și strălucit, plin de mișcare și viață, — a avut mulți imitatori. Multe locuțiuni și fraze ale sale au fost culese pentru uzul tinerilor romani și mulți gramatici au petrecut vreme, comentându-i operele.

Iată pentru ce s'a tipărit în „Biblioteca pentru toți” această lucrare, în traducere după original.

Și, cu un tablou de note explicative — cu privire la date și nume — tablou ce să găsește la sfârșitul traducerii, *Conjurația lui Catilina* formează pentru școlari (în al căror program să cere), ca și pentru toți iubitorii de cultură în general, unul din cele mai interesante numere din „Biblioteca pentru toți”.

Traducerea poate fi pusă la îndemâna tuturor și prin interesul cuprinsului și prin eființata prețului care e de 20 bani.

Catalogul cu peste 900 de numere și-l poate procura gratis oricine dela orice librărie sau dela Librăria editoare *Alcalay & Co. Calca Victoriei 37, București.*

Licitațiune minuendă

Pe baza incuviințării Ven. Conz. diecezan gr. or. rom. din Caransebeș ddo 3 Ianuarie 1910 Nr. 9519 B. ex 1910 să escrie licitațiune minuendă pentru zidirea de nou a bisericii gr. or. rom. din comuna **Socolar** (Szakalár) protopresbiteratul Bisericii-Albe.

Prețul de esclamare este 26003 cor. 46 fl.

Licitațiunea să va ținea în 23 Martie st. v. (5 Aprilie st. n.), la orele 10 a. m. în școala conf. gr. rom. din loc.

Doritorii de a întreprinde acest lucru să se prezente în ziua amintită, având a depune vadiu de 10% din prețul esclamării în bani gata ori în hârtii de valoare.

Planul și specificațiunea de spese și măsuri, precum și condițiunile de licitațiune să pot vedea în orice zi la oficiul parohial din loc.

Comuna bisericască își rezervă dreptul de a modifica și schimba unele mici lucruri din plan, precum și dreptul de preferință asupra acelor măestri, în cari va avea mai multă încredere.

Întreprinzătorul nu are drept de a pretinde diurne sau viatic și spese de călătorie.

Întreprinzătorul este îndatorat să rebonifice comunei bis. spesele avute cu compunerea planului.

Socolar din ședința comitetului par. ținută la 9/22 Faur 1914.

Iacob Văcu Valeriu Nediciu Ieremia Verca
preș. com. par.   paroh,   not. com. par.

În conțelegere cu protopresbiterul tractul: *Dr George Dragomir.*

Pe baza incuviințării Venerabilului Conzistoriu diecezan din Caransebeș ddo 7 Mai 1912 Nr. 3734 E. prin aceasta să escrie licitațiune minuendă pentru repararea bisericii — pictură și sculptură — din **Vlaicovăț** (Temesvajkócz), protopresbiteratul Verșetului. Prețul de esclamare pentru toate lucrările este de 20350 coroane. Lucrarea de renovare, pictura și sculptura să pot da în întreprindere și separat.

Licitațiunea să va ținea în 12/25 Martie 1914 la 9 ore a. m. în școala confesională din localitate.

La licitațiune să admit numai indivizii, cari pot dovedi cvalificațiunea recerută. Ceice doresc a lua aceste lucrări în întreprindere prezentându-se au să depună vadiu de 10%.

Planurile și specificațiunile să pot vedea oricând la Oficiul parohial.

Comuna bisericască își rezervă dreptul, a preferi dintre licitanți pe acela, în care are mai multă încredere, fără considerare la preț și nu acordă nimănui nici un fel de diurnă sau spese de călătorie.

Întreprinzătorul va suporta spesele împreunate cu facerea planurilor, precum și spesele de contract.

Vlaicovăț (Temesvajkócz) din ședința comitetului parohial ținută la 11 Februnrie 1914.

Stefan Perian m. p.   **Vasile Iova** m. p.
președ. com. par.   3-3   not. com. par.

În conțelegere cu mine: *Traian Oprea*, protopresbiter.

Concure.

Pentru ocuparea postului învățătoresc dela școala confesională ort. română din **Hezeriș** (Lugosegres) să escrie concurs pelângă următoarele

Emolumente:

1. Salar 600 coroane.
2. Pentru lemne și cărătura lor 200 cor.
3. Pentru conferințe și adunarea generală 30 cor.
4. Pentru scripturistica 20 cor.
5. Dela înmormântări unde va fi poftit 1 cor.
6. Jumătate ($\frac{1}{2}$) jug. grădină cu locuință.
7. Pământ arător două și jumătate jug.

Pentru întregirea salariului s'a cerut ajutor dela stat. Alesul e îndatorat a purta protocoalele comitetului și sinodului parohial și socoțile bisericii și ale cultului.

Ceice doarec a ocupa acest post sânt poftiți a se prezenta în vre-o Duminică sau sârbătoare în s. biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare, iar rugările a le înainta Prea On. Oficiu protopresbiteral în Logoj.

Hezeriș (Lugosegres) din ședința comitetului parohial ținută la 2 Februarie 1914.

1—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Dr. George Popoviciu*, protopresbiter.

Pentru întregirea definitivă a parohiei de clasa II. din comuna **Macedonia**, protopresbiteratul Ciacovei, com. Torontal, devenită vacantă prin moartea preotului Ioan Tinca, pe baza înaltei rezoluțiuni conzistoriale ddo 3 Februarie 1914 Nr. 152 B ex 1914 și a §-lui 31 al ultim dină regulamentul pentru parohii, să escrie din oficiu concurs cu termin de recurgere de 30 zile dela prima publicare în Foaia Diecezană.

Emolumentele sânt:

1. Una sesiune parohială constatatoare din 36 jug.
2. Un plaț intravilan sub Nr. 88.

Stola și birul uzuat.

Să observă, că Jările după realitățile primite în uzufruct va avea să le supoarte însuș alegândul preot, și tot dânsul va avea să se îngrijască și de locuință nefind casă parohială.

Recurenții cu cualificația în regulă sânt poftiți a-și înainta petițiile de concurs, instruate conform prescrișlor stat. org. bis. și ale regulamentulului pentru parohii și adresate comitetului parohial, oficiului protopresbiteral Csák (Ciacova).

Recurenții sânt poftiți a se prezenta în sânta biserică în vre-o Duminică ori sârbătoare cu 8 zile înainte de alegere, spre a-și arăta desteritatea în cântare și oratorie, dar după prealabila incuvițare a protopresbiterului tractual.

Ciacova in 20 Februarie 1914.

Oficiu protopresbiteral:
Augustin Ghilezan
protopresbiter.

Pentru ocuparea postului de *capelan*, cu drept de succesiune, pelângă neputinciosul paroh Ioan Brinzeiu la parohia de clasa III din **Bozovicu**, să escrie concurs cu terminul de recurgere de 30 zile dela prima publicare în „Foaia diecezană“.

Capelanul va avea următoarele venite:

1. $\frac{1}{3}$ parte din sesiunea parohială.
2. $\frac{1}{3}$ parte din leafa anuală de 600 cor., în care e cuprins birul și stola.

De cortel are să se îngrijască alesul capelan.

Doritorii de a ocupa acest post au să-și instruceze cererile conform „Statului organic“ și Regulamentului pentru parohii și adresate comitetului parohial, să le

subștearnă Prea On. Oficiu protopopesc gr. ort. român din Mehadia.

Sânt poftiți recurenții să se prezinte în vre-o Duminică în sfta biserică de aici, cu prealabilă incunoștințare a protopopului, spre a-și arăta capacitatea în cântare și predicare; e oprită prezentarea în ziua de alegere.

Bozovicu din ședința comitetului parohial ținută la 13 Octomvrie 1913.

Ilie Ruva 3—3 **Dr Samuil Vladone**

not. com. par.

preș. com. par.

Văzut *Dr Ion Sirbu*, adm. prot.

Pentru ocuparea postului de *învățătoare* la școala confesională gr. or. română din **Sasca-montană** (Szászkabánya) să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Foaia diecezană“.

Emolumentele:

1. Salar în bani gata 1200 cor.
2. Scripturistica 10 cor.
3. Conferința și adunarea gen. inv. 30 cor.

Cortel natural cu grădină.

Reflectantele vor înainta petițiile lor Oficiului protopresbiteral din Biserica-albă (Fehértemplom) având a se prezenta în vre-o Duminică sau sârbătoare în biserică din Sasca-montană.

Sasca-montană din ședința comitetului parohial ținută la 5/18 Ianuarie 1914.

Iustin Chirila 3—3

Ioan Ieremia

preș. com. par.

Ioan Murgu

not. com. par.

paroh.

În conțelegere cu protopr. tractual: *Dr George Dragomir*.

Cum scăpăm vitele de CĂLBĂZĂ?

Numai tractându-le (dându-le) cu medicament anume preparat și care să poate căpata în **farmacia „LA VULTURUL NEGRU“** (în casa Dlui Brancovicu) din Caransebeș.

Nci un econom să nu întârzie aș procura câte o doză care costă la vite mari **3 cor.**; iar la oi, capre și porci **60 fileri**. Informațiuni mai de aproape dă:

DIMITRIE ALEXANDROVITS

Farmacia „LA VULTURUL NEGRU“
KARÁNSEBES.

1—3

CHEAG

pentru închegarea laptelui
făcut din rânză de miel și vițel

Să capătă la:

PÁLFI MÁRTON, KARÁNSEBES.

...

La cerere trimit prețcurent gratis și franco,
precum și îndrumarea pentru folosire.

TIPOGRAFIA ȘI LIBRĂRIA DIECEZANĂ DIN CARANSEBEȘ (KARÁNSEBES)

recomandă onoratului public marele său depozit de

REQUIZITE BISERICEȘTI

și anume:

Ornate (Odejdi) complete	80—500 cor.	Sfeșnice pentru două lumini	
Epitrahile	12—60 „	de argint de China	28, 36, 40, 52 cor.
Măsaie pentru sf. prestol	120—400 „	Sfeșnice pentru trei lumini	50, 60 „
Măsaie pentru ușile altarului	40—150 „	„ de bronz aurit	80 „
Perdele pentru ușile altarului	40—200 „	Potire de argint de China	27, 35, 40 „
Baldachine (Cerimi)	150—600 „	„ de argint veritabil	140 „
Steaguri (Prapori)	40, 60, 160—500 „	„ de sticlă aurit	10 „
Evangelii tipărite cu litere		Sfeșnice pentru purtătorii de sfeș-	
latine	19, 25, 35, 100, 135 și 150 „	nice, de metal galbin lustrat	12 „
Chivot de argint de China	120—200 „	Cununii pentru cununii, de argint	
Pocalie pentru apă și vin	21 „	de China	24 „
Clopoțel pentru altar	5, 12, 24 „	Cădelnițe de argint de China	18, 24, 34 „
Litier de argint de China		„ de metal galben	12 „
și alpaca	40, 65 și 100 „	Candele mici de argint, de	
Vas pentru mir	15 „	China	12, 16, 65 „
Disc cu stea de argint aurit	12—30 „	Candele de metal	4, 5, 10, 12, 24, 35 „
Lingurițe pentru cuminecătură		Cruci de argint de China	13, 16, 37, 40 „
de argint de China aurit	5—10 „	Mormântul Domnului (Epitaf) de	
Copie de argint de China		mărimea 63—80 cm.	50, 60, 70 „
aurită	7 „	„ 74—100 cm.	60, 70, 80, 100 „
Sfeșnice de argint de China, diferite		Prăznicare pictate pe tinichea cu	
mărimi 8, 10, 20, 12, 60, 15, 18, 21, 25 „		cadru de lemn aurit	8, 40 fil.

Policandre de bronz aurit:

pentru 6 lumini	54, 65, 68, 80 cor.	pentru 12 lumini	320—500 cor.
„ 8 „	66, 80, 83, 92 „	„ 24 „	520—600 „

Observăm, că la **baldachin, prapori, ornate, măsaie pentru prestol și tetrapod, perdele pentru ușile altarului** etc. să cere să să facă comanda cu 2—3 săptămâni înainte, indicându-să totodată exact măsura, după care au să să efeptuiască obiectele.

Mai departe ne rugăm, să să indice totdeauna precis ceea ce să comandează și să să scrie legibil numele celui ce face comanda, precum și locul și poșta ultimă.